



**Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane**

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Garaneset, 4230 Sand

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47

www.svt.no

Delegert vedtak

Stavanger turistforening
Postboks 239
4001 STAVANGER

Arkivsaksnr: 2021/6266-0

Saksbehandler: Alf Odden

Dato: 29.06.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR - delegert utvalg	78/21	
Verneområdestyret for SVR		

Delegasjonssak RO 39/2021

INNVLGA SØKNAD OM DISPENSASJON TIL GJENNOMFØRING AV TILRETTELEGGINGSTILTAK PÅ TURSTIEN TIL KJERAG, SAMT TILHØYRANDE HELIKOPTERTRANSPORT I FRAFJORDHEIANE LANDSKAPSVERNOMRÅDE, GNR/BNR, 222/2, SANDNES KOMMUNE – STAVANGER TURISTFORENING

Viser til søknad datert 21.04.2021 om dispensasjon til tilretteleggingstiltak og helikoptertransport i Frafjordheiane landskapsvernområde.

Forvaltningssekretariatet for Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane har etter delegert mynde fatta det dette vedtaket 29.06.2021.

Med vennleg helsing

Alf Odden
Verneområdeforvaltar SVR

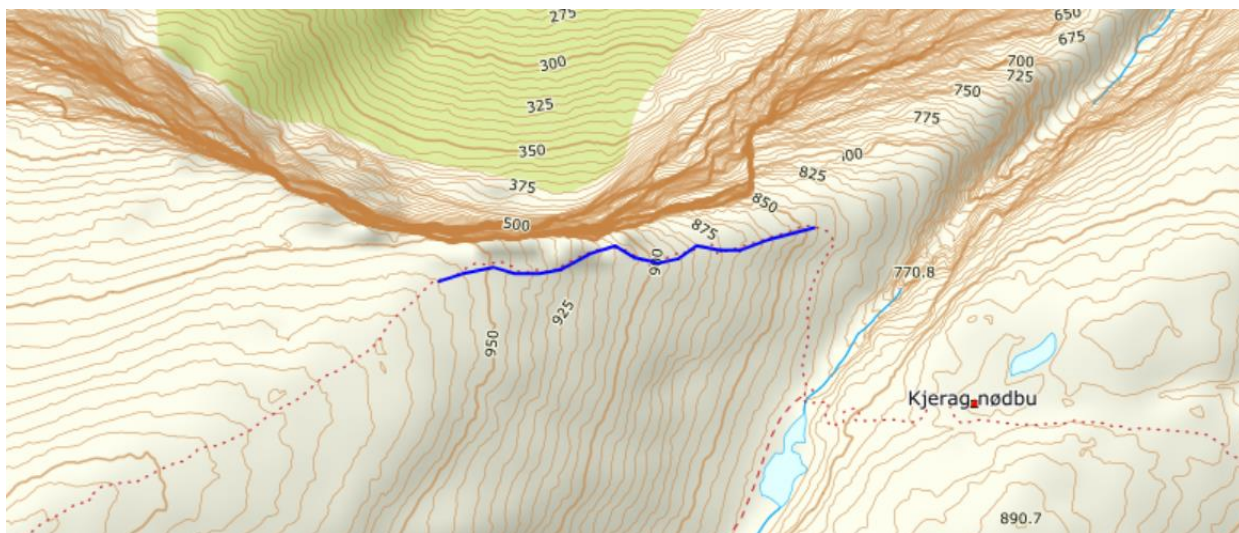
Brevet er godkjent elektronisk og sendast utan underskrift

Kopi
Sandnes kommune, Statsforvalteren i Rogaland



Vedtak

Med heimel i §3, punkt 1.3, bokstav d, i Forskrift om vern av Frافjordheiane landskapsvernområde, får Stavanger turistforening dispensasjon til å gjennomføre naudsynte sikrings- og tilretteleggingstiltak på turstien mellom Øydegardsstøl og Kjerag. Dispensasjonen omfattar bygging av steintrapper med lokal stein og oppsetting av boltar og kjetting til rekkverk. Dispensasjonen gjeld for ein strekning på om lag 200 m på Smellryggen, i siste stigninga opp mot Kjeragplatået, som vist på kartet i vedtaket.



Dispensasjonen blir gitt med desse vilkåra:

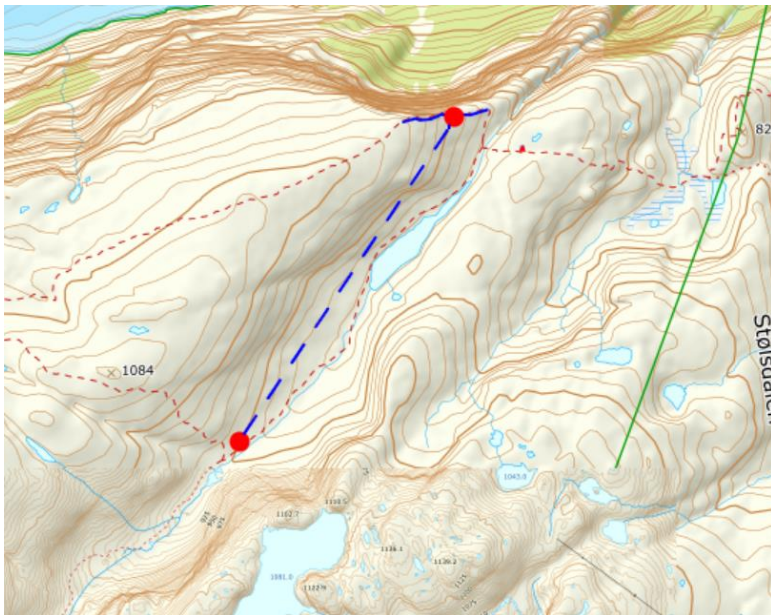
- Byggjearbeida må skje så skånsamt som råd i høve til naturomgjevnadane.
- Byggjearbeida må gjennomførast slik at dei i minst mogleg grad er til hinder for dei besøkande på Kjerag.
- Trapper og rekkverk må skilja seg minst mogleg frå naturomgjevnadane med omsyn til utforming og overflatebehandling.
- Ein må ha naudsynt løyve frå grunneigar og Sandnes kommune.

Med heimel i §48 i Naturmangfaldslova får Stavanger turistforening dispensasjon til å bruke helikopter til å frakte stein frå Stordalen og fram til Smellryggen på turstien til Kjerag. Transportstrekning og landingspunkt er vist på kartet i vedtaket.

Dispensasjonen gjeld for inntil 20 transportar i tidsrommet 15.09-31.11.2021. Om byggjearbeida ikkje startar opp i 2021, gjeld dispensasjonen og for tidsrommet 15.09-31.11.2022.

Dispensasjonen blir gitt med desse vilkåra:

- Flyginga mellom landingspunktta skal skje etter kortaste rute
- For å redusere forstyring av bufe, vilt og fotturistar, skal helikopteret så langt det er råd ikkje flyge lågare enn 300 m over bakken mellom landingspunktta
- Det må innhentast naudsynt landingsløyve frå grunneigar og Sandnes kommune



Klagerett

Vedtaket kan påklagast til Miljødirektoratet. Klaga skal sendast til verneområdestyret for vidare handsaming. Klagefristen er 3 veker frå mottak av vedtaket. Alle partar med klagerett har rett til innsyn i saksdokumenta. Skrifteleg klage skal sendast til Verneområdestyret for SVR Pb. 788 Stoa, 4809 ARENDAL eller på e-post til sfagpost@statsforvalteren.no. Oppgi kva for eit vedtak det vert klaga på, dei endringane klagar ynskjer og grunngjeving for klaga. Dersom det vert klaga så seint at det kan vere tvil om det er klaga i rett tid, må det opplysast når brevet kom fram.

Bakgrunn for søknaden

Viser til søknad datert 21.06.2021, samt tilsendte tilleggsopplysningar same dag.

Stavanger turistforening søker om dispensasjon til 20 helikoptertransportar frå Stordalen til Smellryggen ved turstien til Kjerag i Frafjordheiane landskapsvernområde. Transportstrekninga er om lag 1 km. Føremålet med transportane er å frakte stein fram til turstien.

Det søkast om å bruke steinen til å bygge trapper i turstien over ein strekning på om lag 200 m. Det søkast og om dispensasjon til å feste boltar og kjetting som skal brukast som rekkverk langs stien. Stavanger turistforening fekk i AU-sak 61/2013 dispensasjon til å bryte stein i Stordalen og gjennomføre tilretteleggingstiltak på stien til Kjerag. Store delar av tilretteleggingstiltaka er gjennomført, men det står att ein strekning på Smellryggen. Delar av steinen som vart tatt ut vart heller ikkje brukt og ligg klar til transport. På denne delen av turstien medfører manglande tilretteleggingstiltak at fotturistane spreier seg utover. Dette medfører slitasje på terrenget og at fleire sti trasar blir etablert. Føremålet med tilretteleggingstiltaka er å samle ferdsla i ein markert sti trase.

Formell bakgrunn for vurdering og vedtak

- Forskrift om vern av Frafjordheiane landskapsvernområde av 30.01.2004.
- Forvaltningsplan for verneområda i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane, godkjent 2015
- Naturmangfaldslova



Heimelsgrunnlag

Frafjordheiane landskapsvernområde og dei tilgrensande naturreservata Ørestø og Migaren vart oppretta ved Kronprinsregenten sin resolusjon 19.12.2003. Direktoratet for naturforvaltning vedtok 30.01.2004 ei mindre endring i verneforskrifta

Føremålet med opprettinga av Frafjordheiane landskapsvernområde er etter §2 mellom anna:

- å ta vare på eit representativt, særprega og vakkert landskap, med bratte fjord- og dalsider via lågheiar opp til glattskurt høgfjell.
- å ta vare på vatn og vassdrag, viktige leveområde for eit særmerkt plante-og dyreliv, geologiske landskapsformer, samt beite- og stølslandskap med automatisk freda og nyare tids kulturminne.

Vidare heter det at *"Allmenta skal ha høve til naturoppleving gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med lita grad av teknisk tilrettelegging"*.

Byggetiltak i verneområdet blir regulert av verneforskrifta si §3, punkt 1.1 Her heiter det at det må ikkje gjerast inngrep som vesentleg kan endra eller verka inn på landskapet sin art eller karakter. Vidare heitar det at med dei unntak som følgjer av forskrifta pkt. 1.2 og 1.3, er det forbod mot inngrep som: *"oppføring og ombygging av bygningar, anlegg og faste innretingar, framføring av røyr, luft- og jordleidningar, bygging av vegar og rasteplassar, oppsetting av autovern, drenering og anna form for tørrlegging, graving og påfylling av masse, bakkeplanering, sprenging og boring, bryting av steinar, mineral og fossil, fjerning av større steinar og blokker, bergverksdrift, vassdragsregulering, gjødsling, sprøyting med kjemiske middel, nydyrking, planting, såing, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stiar, løyper o.l. Kulturminne skal ikkje skadast eller øydeleggjast. Opplistinga er ikkje uttømmende"*.

I verneføreskrifta sitt punkt 1.3 blir det rekna opp ein del byggetiltak som forvaltningsstyresmakta etter søknad kan gje løyve til. Under bokstav d, finn ein tiltaket *"Opparbeiding, merking og sikring av nye turstiar og løyper."* og under bokstav c, finn ein tiltaket *"Bygging av bruer og klopper"*.

Etter forvaltningsstyresmakte si vurdering kjem dei omsøkte sikrings- og tilretteleggingstiltaka inn under §3, punkt 1.1, og krev derfor dispensasjon verneføreskrifta sin §3, punkt 1.3, bokstav d, for å kunne gjennomførast.

Motorisert ferdsel i verneområdet vert regulert av verneforskrifta §3, punkt 5.1. Her heter det at motorferdsel er forbode på land og i vatn, og vidare at *"Flyging lågare enn 300 m over bakken, og landing og start med motordrivne luftfarty er forbode. Henting og bringing av passasjerar og gods, der luftfartyet ikkje er nær bakken, er og forbode"*. I §3, punkt 5.2 er det nemnt einskilde unnatak frå forbodet og i §3, punkt 5.3 er det lista opp fleire tiltak som forvaltningsstyresmakta kan gje løyve til etter søknad.

Etter forvaltningsmyndigheita si vurdering kjem helikoptertransportane det er søkt om, ikkje inn under nokre av dei tiltaka som er nemnt i §3, punkt 5.2 og 5.3 i verneføreskrifta for Frafjordheiane landskapsvernområde. Dispensasjonssøknaden må derfor handsamast etter §48 Naturmangfaldlova.

I §48 i Naturmangfaldslova heiter det at "Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig".



Rundskrivet *Forvaltning av verneforskrifter* (Miljødirektoratet 2014) gir føringer for dispensasjonsbehandling etter § 48. I følge rundskrivet må følgende to vilkår begge være oppfylt for å kunne gi dispensasjon:

1. Tiltaket kan ikkje påverke verneverdiane nemneverdig.
2. Tiltaket må ikkje vere i strid med formålet med vernet.

Miljødirektoratet understrekar at høvet til å gi dispensasjonar etter § 48 er snevert:

"Kravet om at tiltaket ikke skal påvirke verneverdiene nevneverdig innebærer at dispensasjonsadgangen er snever. Det kan bare dispenseres i de tilfeller tiltaket vil ha ubetydelig eller begrenset virkning for verneverdiene. Dette kan være ved midlertidige eller forbigående forstyrrelser, eller enkeltstående aktiviteter eller tiltak".

I rundskrivet heter det vidare at: *"I vurderingen av om tiltaket eller aktiviteten er i strid med verneformålet, er betydningen for verneformålet både på kort og lang sikt relevant. Et tiltak eller en aktivitet kan være i strid med verneformålet dersom tiltaket eller aktiviteten på sikt eller over tid kan ha negativ innvirkning på verneformålet".*

Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane har forvaltningsmynde for Frafjordheiane landskapsvernområde. Verneområdestyret har i styresak 6/16, delegert avgjerdslemynde for dispensasjonssøknadar i kurante saker til verneområdeforvaltarane. I tråd med punkt 6.2 i vedtektene for verneområdestyret omfatter dette:

1. Saker etter verneforskriftenes spesifiserte dispensasjonsbestemmelser om ferdsel og motorferdsel.
2. Saker etter verneforskriftenes øvrige spesifiserte dispensasjonsbestemmelser og etter naturmangfoldloven § 48 der:
 - a) Det dreier seg om fornying av dispensasjon gitt av styret eller arbeidsutvalget, og forutsetningene er tilnærmet uendret.
 - b) Det foreligger etablert forvaltningspraksis fra saker behandlet av styret/AU i tilsvarende sak.
 - c) Forvaltningsplanen gir entydige føringer for utfallet.

Det er etablert ein forvaltningspraksis for helikoptertransportar til dette føremålet i Frafjordheiane landskapsvernområde, gjennom vedtaket i AU-sak 21/2014.

Vurdering

Naturmangfaldlova

Etter § 7 i Naturmangfaldlova skal dei miljørettslege prinsippa i §§ 8 til 12 leggst til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Forvaltningsmyndigheita må ved alle tiltak som vedkjem naturmangfaldet, vurdere søknadane etter desse paragrafane.

Innverknad på verneverdiar og verneføremål

Staden der stitilrettelegginga og helikopterlandingane skal gjennomførast ligg om lag 950 moh, rett aust for Kjeragplataet og ut mot kanten til Lysefjorden. Området består av mykje fjell i dagen og flekkar med skinn vegetasjon. Hovudsakleg lav, mose og grasartar.

Kunnskap om naturmangfaldet i området baserer seg og på Miljødirektoratet sin naturdatabase med innsyn til sensitiv informasjon (www.naturbase.no) og tilsvarende informasjon i Temakart Rogaland. Så



langt forvaltningsstyresmakta kjenner til etter søk i Naturbase, er det ikkje registrert informasjon om prioriterte arter, trua eller nær trua arter på Norsk rødliste for arter 2015 eller andre verdifulle arter, som vil ta skade av helikoptertransport på denne tida av året. Det er heller ikkje registrert informasjon om utvalte naturtypar, trua eller nær trua naturtypar på Norsk rødliste for naturtypar 2011 eller andre verdifulle naturtypar som vil ta skade av den omsøkte motorferdsla. Det er heller ikkje komme fram andre opplysningar som tyder på at det finns slike arter og/eller naturtypar i det aktuelle område. I følgje Fylkesmannen i Rogaland (2001) er områda rundt Kjerag gjennomgåande artsfattige. GPS data frå www.dyreposisjoner.no viser at denne delen av Frafjordheiane blir ikkje brukt av villreinen.

Kunnskap om kulturminne i området baserar seg på Riksantikvaren sin kulturminnebase (www.askeladden.no). Her er det ikkje registrert kulturminne som kan ta skade av motorferdsla det er søkt om.

Kunnskapsgrunnlaget (§8) som ligg føre for å vurdere dei omsøkte tiltaka si innverknad på verneverdiar og verneføremål, må derfor vurderast som tilstrekkeleg til at forvaltningsstyresmakta kan fatte vedtak i saka. §9 om "Føre var prinsippet" vil derfor bli tillagt mindre vekt i dei følgjande vurderingane.

§10 tek føre seg den samla belastninga av økosystemet i området. På veg inn til Kjerag er det ikkje andre inngrep enn ei nødbu og turstien med ulike sikrings- og tilretteleggingstiltak i tilknytning til denne. Ferdsla inn til Kjerag er svært omfattande og tal frå teljingar gjennomført i 2016 og 2017, tydar på at Kjerag har om lag 50.000 besøkande kvart år. På grunn av reiserestriksjonar vil truleg talet på besøkande bli lågare i 2021 sesongen.

Den samla belastninga på økosystemet i området må beskrivast som relativt høg på grunn av ferdsla om sommaren. Byggetiltaket vil ikkje berøre truga artar eller naturtypar, men motorferdsla vil verke forstyrrande for dyre- og fuglelivet dei dagane transportane gjennomførast. På grunn av det svært sparsame dyre- og fuglelivet i området vil denne negative innverknaden bli avgrensa. Dei omsøkte helikoptertransporten vil bli gjennomført i løpet av nokre få timar, slik at forstyrringane av fotturistane blir avgrensa både i omfang og i tid. Frå midten av september er det og langt færre besøkande på Kjerag enn tidlegare på sommaren. Etter forvaltningssekretariatet si vurdering, vil derfor dei omsøkte transportane berre i liten grad medføre auka belastning på økosystemet i området. Tilretteleggingsarbeida på stien vil strekke seg over lengre tid, men vil i liten grad medføre forstyrring av fotturistar eller auka belastning på økosystemet.

§12 omhandlar miljøforsvarleg teknikkar, driftsmetodar og lokalisering. I høve til transportbehovet som er skissert i søknaden, meiner forvaltningsstyresmakta at bruk av helikopter er det einaste alternativet. Tilretteleggingstiltaka vil og på sikt medføre mindre slitasje på terrenget langs turstien.

§11 legg til grunn at eventuelle kostnader ved miljøforringing skal bærast av tiltakshavar. Tiltakshavar er fullt og heilt ansvarleg for ei miljømessig god løysing.

Konklusjon

Motorferdsla og tilretteleggingstiltaka på stien, vil berre i liten grad ha ein negativ innverknad på verneverdiane i Frafjordheiane landskapsvernområde. Helikoptertransportane og tilretteleggingstiltaka er heller ikkje av eit slik omfang at det vurderast til å være i strid med verneføremålet.